

Rolstoelwandeling.nl Magazine

Magazine ter gelegenheid van het
driejarig bestaan van Rolstoelwandeling.nl

Gebruikte icoontjes bij routes

	Gehandicaptenparkeerplaats aanwezig
	Route in de natuur
	Tussen zonsopkomst en zonsondergang te bezoeken
	Route ook 's nachts te bezoeken
	Bezoekerscentrum aanwezig
	Eenvoudige eetgelegenheid
	Restaurant aanwezig
	Rolstoeltoegankelijk toilet aanwezig binnen openingstijden locatie
	Watertappunt aanwezig
	Rolstoelvriendelijk
	Hele route verhard (Asfalt, beton, klinkers of tegels)
	Route ook te volgen bij regen
	Route vraagt wat inspanning of conditie
	Honden aangelijnd toegestaan
	Honden niet toegestaan
	Honden losloopgebied
	Betaald parkeren
	Mogelijk obstakels (hek / helling / wildrooster)
	Enkel te bereiken per pont
	Let op, er lopen grote grazers in dit gebied!
	Dit is een stadswandeling
	In de buurt van deze wandeling is een museum aanwezig
	In de buurt van deze wandeling is een toegankelijke speelplaats aanwezig
	We raden aan een begeleider mee te nemen
	We hebben deze route opnieuw bezocht in: maand/jaar
	Let op: bijzondere openingstijden

Inhoudsopgave

Drie jaar Rolstoelwandeling.nl!	1
Terugblik op de afgelopen 3 jaar	2
Wie zijn wij?	3
Drie jaar onderweg	4
“Het kan wèl!”	6
De plank misslaan	8
Plassen in de gangkast	9
Wandelervaringen: persoonlijke toppers	10
Poortugaal – De Rhoonse Grienden	11
De Bilt – Parkpad Landgoed Oostbroek	11
Hoe vinden we routes?	12
Overzicht routes	13
Appelscha – Bosbergpad	14
Ermelo – Familiep pad Leuvenumse bossen	16
Vogelenzang – Belevingsroute Amsterdamse Waterleidingduinen	18
Arnhem – Nederlands Watermuseum	20
De Cocksdorp – Luchtvaart- en Oorlogsmuseum	
Texel	22
Marknesse – Combinatieroute in Rijksmonument	
Waterloopbos	24
Ospel – Wandelroute Meerbaansblaakroute	26
Riel – Schijnvliegveld de Kiek	28

Drie jaar Rolstoelwandeling.nl!

Ter gelegenheid van ons driejarig bestaan hebben we besloten de nieuwsbrief iets anders vorm te geven dan gebruikelijk. Voor je ligt dan ook een echt magazine!

In dit magazine blikken we terug op drie jaar Rolstoelwandeling.nl. Enkele onderwerpen hebben we in onze nieuwsbrieven al eens behandeld en komen nu terug omdat we het belangrijk vinden deze onder de aandacht te blijven brengen. Wat vinden we de mooiste routes? Waar zijn we echt van onder de indruk? En – niet onbelangrijk – hebben we bereikt wat we voor ogen hadden toen we begonnen met onze website?

Begin juli 2022 kwam onze (schoon-)moeder Daphne met acuut hartfalen in een rolstoel terecht. Na de diagnose werd al snel duidelijk: lange afstanden wandelen zal niet meer gaan. De zoektocht naar een elektrische rolstoel werd begonnen en na enkele testritten met verschillende rolstoelen kon er gelukkig al heel snel een opvouwbare elektrische rolstoel worden geleverd. Dat gaf vrijheid en er kon weer gewandeld worden.

Eind juli was Daphne jarig en het leek ons een leuk idee om een boekje met rolstoeltoegankelijke wandelingen cadeau te doen. We dachten: er zijn wandelboekjes, fietsrouteboekjes, roadtrip boeken voor met de auto, dus er zal vast ook een boekje zijn met rolstoeltoegankelijke wandelingen. En inderdaad we vonden een boekje... uit 2008! Een deel van de routes was inmiddels verdwenen en we durfden het niet aan om het boekje cadeau te doen met de kans dat de routes niet meer toegankelijk waren.

Maar wat konden we dan wel cadeau doen? In onze zoektocht naar een boekje met toegankelijke wandelingen ontdekten we dat er overal op internet toegankelijke routes te vinden zijn, maar al die verschillende routes staan ook nog eens op verschillende websites! 'Dat kan beter', dachten we. En met een minimale ervaring met het bouwen van websites begonnen we zelf te bouwen aan een verjaardagscadeautje. Op 17 juli 2022 registreerden we de domeinnaam Rolstoelwandeling.nl en een dag later ook de naam RolRoute.nl. We begonnen met sleutelen en leerden omgaan met de verschillende pakketten die je nodig hebt voor het maken en bijhouden van een website. Wel kregen we de opmerking van een familielid: 'maak het niet "te". Ik snap de uitdaging en lol ervan en het is fijn iets concreets te kunnen doen, maar rustig aan jongens!'

In eerste instantie begonnen we als verzameling van routes die op alle andere websites te vinden zijn, aangevuld met routes die we zelf hebben getest. Al snel bleek dat niet het beste idee te zijn: niet alle routes die online vermeld staan zijn goed onderhouden! Zo zijn er verschillende routes verdwenen waarbij we alleen linkten naar de beheerorganisatie. Inmiddels zijn alle routes door ons zelf getest en waar mogelijk bezoeken we routes opnieuw na ongeveer 3 jaar. Of we het niet "te" hebben gemaakt weten we niet; maar we hebben er plezier in om in het hele land routes te ontdekken en te fotograferen. Sinds augustus 2022 hebben we iedere week een route online weten te zetten. Sinds 2025 zijn we ook begonnen met het opnieuw bezoeken van routes die we al online hebben staan. Zo is een doorlopend verjaardagscadeau ontstaan dat we met veel plezier bijhouden.

Inmiddels zijn we nu drie jaar verder en is ons eerste magazine een feit. Omdat een magazine moeilijk actueel te houden is hebben we een speciale pagina gemaakt waarop eventuele aanpassingen ten opzichte van dit magazine worden bijgehouden. Stel dat een genoemde route niet meer toegankelijk blijkt, of er is een aanvulling of aanpassing in de genoemde route dan is deze informatie te vinden op onze speciale pagina: <https://www.rolstoelwandeling.nl/drie-jaar-magazine/> of via de QR-code hieronder.

In dit magazine maken we op veel plekken gebruik van een QR-code. Een QR-code is een soort streepjescode. Deze code is met de camera-app van je telefoon te scannen, waardoor je gemakkelijk op de juiste website komt, zonder dat je de website hoeft in te typen. Op sommige telefoons is een losse app voor het scannen van QR-codes nodig.

Veel wandelplezier!
Sebastiaan en Marlous

Terugblik op de afgelopen 3 jaar

De afgelopen drie jaar hebben we hard gewerkt aan ons idee om rolstoeltoegankelijke wandelingen te bundelen op een eigen website. Drie jaar vol enthousiasme, maar ook de realisatie hoe weinig natuur er eigenlijk toegankelijk is in Nederland. En dat ondanks het VN-verdrag Handicap. Dit verdrag moet ervoor zorgen dat de samenleving voor iedereen wordt en dat mensen met een beperking kunnen leven zoals iedere andere inwoner van Nederland. In onze elfde nieuwsbrief, editie voorjaar 2025, hebben we een analyse van de wandelroutes in Nederland gepubliceerd, waarin we tot de conclusie kwamen dat slechts 5% van alle wandelroutes in Nederland toegankelijk is voor rolstoelgebruikers.

Ons eerste doel was (en is nog steeds) om zo veel mogelijk toegankelijke routes in Nederland te vinden en online te zetten. Op dit moment zitten we op ruim 300 kilometer aan toegankelijke wandelroutes in Nederland en hebben we ook een aantal rolstoeltoegankelijke musea en speeltuinen op de website staan.

We begonnen met het plaatsen van routes zonder deze gelopen te hebben, ervan uitgaande dat een rolstoeltoegankelijke route ook daadwerkelijk rolstoeltoegankelijk is. Helaas is de praktijk anders gebleken en hebben we geleerd kritisch te kijken naar routes. We plaatsen alleen nog routes die we zelf getest hebben. Dat sommige routes niet (meer) rolstoeltoegankelijk blijken te zijn is onder andere te verklaren door een gebrek aan onderhoud. Als je een wandelpad niet grasvrij houdt, zal het overgroeien met gras en daardoor niet meer toegankelijk zijn. Dus naast het goed aanleggen van een route is ook de staat van onderhoud een belangrijk punt van aandacht voor ons.

Als we terugblikken op de afgelopen drie jaar, dan kunnen we absoluut concluderen dat wij een hoop geleerd hebben. We hebben geleerd hoe we kunnen en moeten kijken naar een route, maar ook hoe we achtergrondinformatie over een gebied kunnen vinden om ook nog wat interessants over het gebied te kunnen vertellen. We kunnen met zekerheid zeggen dat we honderden leerzame kilometers hebben afgelegd, duizenden foto's hebben gemaakt om routes goed weer te kunnen geven en meer dan 14.000 kilometers in de auto hebben gereden om al deze routes te kunnen beoordelen. Daarmee kunnen we concluderen dat we goed op weg zijn om zo veel mogelijk toegankelijke routes in Nederland op onze site te hebben staan.

Wie zijn wij?

Wij zijn Marlous en Sebastiaan, de bedenkers en oprichters van de website Rolstoelwandeling.nl.

Marlous: Ik werk als roostermaker in het middelbaar onderwijs. Doordeeweeks zit ik veel achter een computer en vooral binnen, dus in het weekend ga ik graag naar buiten. Dit doe ik enerzijds door op de zaterdagochtend les te geven op een hondenschool en anderzijds

door te wandelen! Liefst wandel ik in de natuur en dan bij voorkeur met onze honden Braxi en Dora.

Bij regenachtig weer beland ik toch ook in mijn vrije tijd regelmatig achter de computer en ik doe graag spelletjes samen met vrienden (zowel bordspellen als computerspellen). Ook ben ik graag creatief bezig.

Sebastiaan: Ik ben in het dagelijks leven werkzaam als beheerder en hemelwaterafvoerspecialist bij een middelgrote overheidsorganisatie. Vanuit deze functie ben ik ook veel bezig met wegenbouw en wegonderhoud, iets dat bij onze website ook goed van pas komt.

Naast het werk ben ik graag bezig met fotografie en fotobewerking. Ik maak vaak de foto's bij de routes en probeer altijd ook een paar

sfeerfoto's mee te nemen voor op de route-pagina. Alle foto's in dit magazine en op de website zijn gemaakt vanaf plekken die met de rolstoel toegankelijk zijn, langs de routes.

Uiteraard is ook wandelen iets wat ik graag doe, maar ik wil dan wel een doel hebben. Met Rolstoelwandeling.nl komen fotografie en wandelen mooi samen.

Ons logo kent een heleboel symboliek, naast dat het de combinatie van natuur en rolstoel goed weergeeft. Het logo is namelijk opgebouwd uit verschillende elementen:

Het grote zeshoekige blauwe vlak op de achtergrond is een verwijzing naar de kleur van verkeersborden die informatie geven. De vorm doet denken aan een stopbord, maar is dat niet. Een rolstoel is geen stop van mogelijkheden, maar een start van andere opties.

Het witte pictogram van een rolstoelgebruiker verwijst natuurlijk

naar onze doelgroep, dit pictogram is voor iedereen herkenbaar.

Toch staat de rolstoel niet centraal in ons logo: De rolstoel en de boom delen het blauwe vlak. We willen de natuur toegankelijk maken en eropuit gaan, buiten de eigen omgeving.

De blaadjes van de boom vormen een gestileerd hart, een verwijzing naar het hartfalen waardoor onze moeder in een rolstoel terecht kwam, maar tegelijk een symbool voor liefde en het houden van de natuur.

De vogel staat symbool voor de vrijheid en verwijst ook naar de dieren die je langs de verschillende routes tegen kunt komen. Als vogel vlieg je uit, ga je op ontdekkingstocht en verken je de wereld vanuit een ander perspectief.

Drie jaar onderweg

Door Daphne

Drie jaar geleden kwam ik, Daphne, onverwacht in het ziekenhuis terecht. Diagnose: hartfalen. Ineens stond mijn zeer actieve leven stil. Gelukkig pakte mijn man door. Zo kochten we al snel een opvouwbare rolstoel met motortje en accu. Duur, maar heel handig. Ik ben er enorm blij mee, want zo behoud ik mijn zelfstandigheid. Sebastiaan en Marlous, twee van onze kinderen, zochten naar een overzicht van wandelingen, die met de rolstoel gemaakt konden worden. Toen dat niet bleek te bestaan, startten ze met Rolstoelwandeling.nl.

Inmiddels gaat het met mij, mede dankzij vijf medicijnen plus een ICD, veel beter. Ik kan weer een paar honderd meter lopen. Ik ben intussen met pensioen, maar ik leid weer een actief leven. Heerlijk om geregeld weer een wandeling te kunnen maken in de natuur. Zorgeloos omdat je met Rolstoelwandeling.nl weet dat je niet onderweg strandt in mul zand of tegen een recent geplaatst hek aanloopt zoals Sebastiaan onlangs in Zeeland tegenkwam (gelukkig tipte een gebruiker hem, zodat de route snel kon worden aangepast).

Gevraagd naar mijn favoriete routes: dat is lastig kiezen! Ik noem het Appelscha Bosbergpad. Ik zag dat die ook bij de favorieten van Sebastiaan en Marlous

Op de Bosbergtoren bij Appelscha.

Het klaphek in de Leuvenumse Bossen is ook vanuit de rolstoel goed te openen.

staat. Bij de meeste uitkijktorens zijn er alleen trappen. Ook kijk ik op rolstoelhoogte soms tegen muren aan. Ik kan dan opstaan, maar dat kan natuurlijk niet elke rolstoelgebruiker. Ik vond het erg leuk dat de Bosbergtoren een lift heeft en zo ook voor mij met de rolstoel toegankelijk was. En door de 'balkons' met gaas kon ik ook echt veel van het omringende landschap zien. Top!

De Leuvenumse bossen vond ik een prachtige afwisselende route. Het klaphek draaide heel soepel en licht waardoor ik geen moeite had het zelf te openen. Naast het mooie bos, spraken de kronkelende beek en de houten bruggetjes eroverheen mij aan. Toen wij er waren, scheen de zon door de bomen waardoor steeds wisselende plekken op de bomen of juist op de ondergrond mooi werden uitgelicht. Daardoor word je je bewust van hoeveel tinten groen en bruin er zijn en valt je oog steeds weer op andere details. Onvoorstelbaar dat al die bomen en planten vanzelf groeien en dat wij ervan mogen genieten.

De route door de Amsterdamse Waterleidingduinen vind ik ook een echte aanrader. De duinen met zand, groen en heide, maar ook de hoogteverschillen en het steeds veranderende wolkenspel erboven vind ik prachtig. Ook op een zonnige dag is het door een prettige bries zoute

zeewind niet snel te warm. Wij gingen even 'offroad' en ik liep toen al snel vast in het rulle zand. Dan word je je snel bewust hoe fijn het is dat er een uitgestippelde rolstoelroute is. Tot onze verrassing zagen wij ongeveer 30 meter opzij van het pad twee damherten liggen, die er niet meteen vandoor gingen. Gelijk hebben ze want wij waren te gast in hun woongebied, maar het verraste me wel. Als we hier in de buurt woonden, zouden we zeker een jaarkaart nemen op dit gebied.

Vaak gaan Sebastiaan en Marlous met hun honden Braxi en Dora op pad om nieuwe routes te verkennen of tegenwoordig ook om routes te her beoordelen. Mijn man en ik lopen dan als we in de buurt zijn later zo'n route en maken eventueel ook nieuwe foto's of geven opmerkingen door aan hen over hoe wij de route in andere weersomstandigheden ervaren hebben. Af en toe gaan we met z'n vieren op pad. En soms gaan Sebastiaan en ik samen op pad. Ik wijs hem op wat mij vanuit de rolstoel opvalt bijvoorbeeld door de andere kijkhoogte. En door hem word ik me bewuster van het belang van de ondergrond en de breedte van het pad. We kletsen ondertussen natuurlijk ook lekker bij en gaan meestal samen in een restaurantje aan de route lunchen.

Zo bezochten we samen het Nederlands Watermuseum. Een leuk museum. Zowel voor kinderen als voor volwassenen. Waar je actief allerlei activiteiten kunt doen om meer te gaan begrijpen over hoe water zich gedraagt. Mooi om te zien dat je hier ook in een rolstoel goed bij kunt. Want niets is zo irritant als zelf vanuit je rolstoel te moeten toekijken hoe anderen leuke dingen doen waar jij niet aan mee kunt doen. Dit museum is dus ook heel geschikt als de rolstoelgebruiker een kind is.

In de Amsterdamse Waterleidingduinen liggen de damherten regelmatig dicht bij het pad.

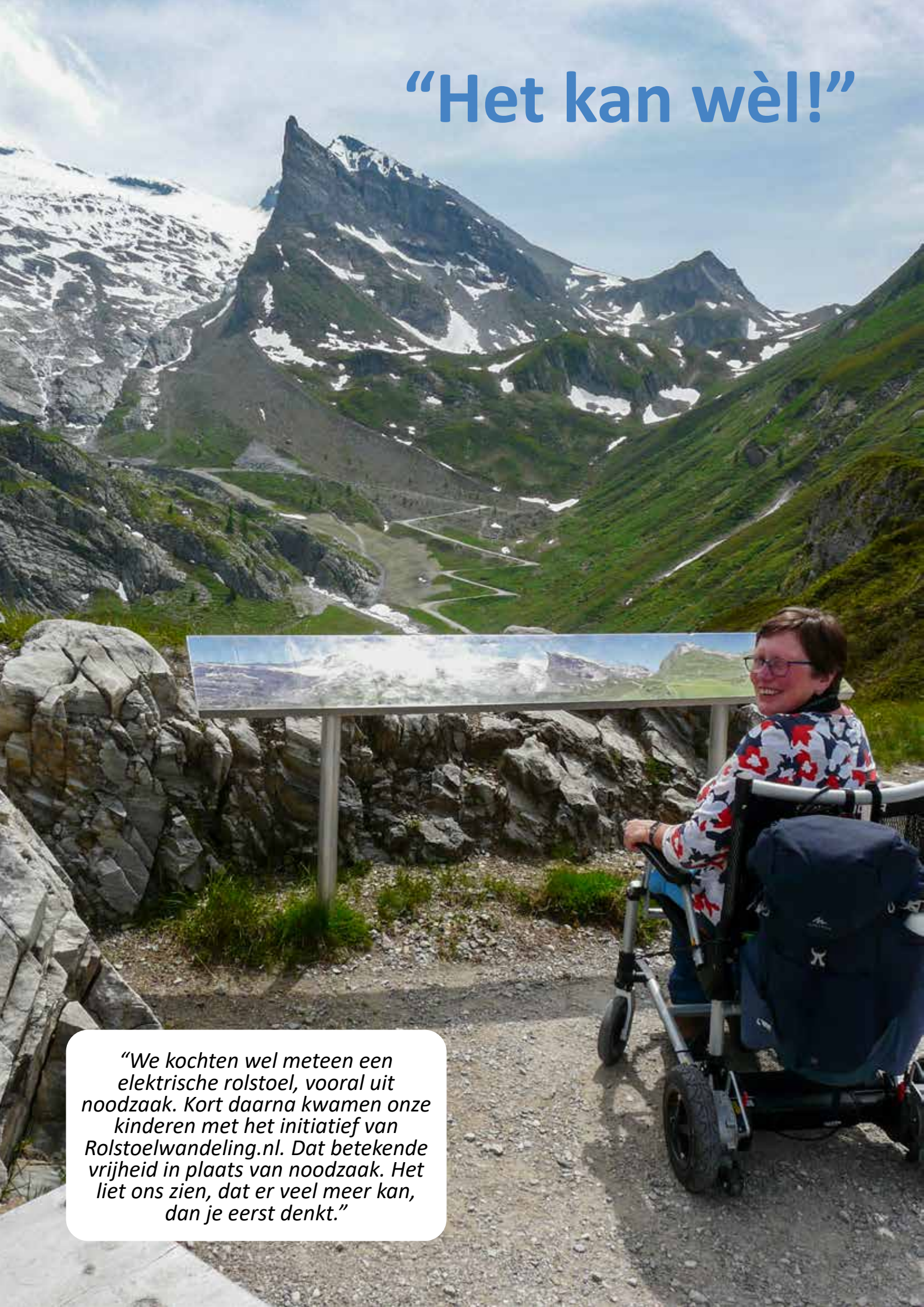
Samen met Sebastiaan (achter de fotocamera) op pad bij het Meerbaansblaak.

Wat mij opvalt aan de site Rolstoelwandeling.nl is dat de beschrijvingen heel duidelijk zijn en je met de foto's erbij goed weet wat je te wachten staat. Bijzonder is dat Marlous in de teksten bij de routes veel vermeldt over de geschiedenis en de context. Daardoor gaat zo'n gebied meer voor je leven. De sfeerfoto's van Sebastiaan dragen daar zeker ook aan bij. Heel bijzonder dat zij beiden drie jaar geleden – naast hun baan – met dit initiatief begonnen zijn. Toen had ik niet durven hopen dat het zo groot zou worden en zo interessant en bruikbaar zou zijn voor heel veel mensen door heel Nederland. Bedankt!

In het Nederlands Watermuseum in Arnhem is van alles te zien op rolstoelhoogte.

“Het kan wèl!”

“We kochten wel meteen een elektrische rolstoel, vooral uit noodzaak. Kort daarna kwamen onze kinderen met het initiatief van Rolstoelwandeling.nl. Dat betekende vrijheid in plaats van noodzaak. Het liet ons zien, dat er veel meer kan, dan je eerst denkt.”

Als wandelende verwant had ik niet gedacht nog samen op pad te kunnen, toen mijn vrouw drie jaar geleden een ernstige hartziekte bleek te hebben. We kochten wel meteen een elektrische rolstoel, vooral uit noodzaak. Kort daarna kwamen onze kinderen met het initiatief van Rolstoelwandeling.nl. Dat betekende vrijheid in plaats van noodzaak. Het liet ons zien, dat er veel meer kan, dan je eerst denkt. Inmiddels zijn we zelfs de bergen in geweest ("barrierevrij") en hebben ontdekt, dat je ook met rolstoel echt kunt wandelen. De positieve insteek van de website heeft ons op dat pad gezet!

We gebruiken de website altijd als oriëntatiepunt voor het gebied waar we bijvoorbeeld op vakantie zijn. Ik was altijd die wandelroutes uitzocht en dat ben ik blijven doen. Ik vind het erg handig, dat je routes vanaf de landkaart kunt zoeken. Omdat wij een elektrische rolstoel hebben, kijk ik van daaruit ook, of we de wandeling wat kunnen verlengen via andere paden die op de rolstoelwandeling aansluiten. Soms waag ik de gok, om iets uit te proberen. Gelukkig kan mijn vrouw nog wat lopen, want ik heb de rolstoel wel eens over een te smal bruggetje getild... Volg je de beschrijvingen op de website, dan gebeurt dat absoluut niet!

De foto's bij de wandelingen geven een goed beeld van wat je onderweg tegenkomt. Niet alleen qua natuur, maar vooral ook qua begaanbaarheid van de paden. Je kunt dan tevoren een goed beeld vormen van bijvoorbeeld een vlonderpad zonder opstaand randje en even overleggen of dat een bezwaar is. Ook is het handig dat je als begeleider weet waar je waarschijnlijk even een extra handje moet bieden (vb. heuveltje op). Het GPX-bestandje heb ik graag onder de knop (van de Komoot wandelapp), voor eventuele oriëntatie. Meestal wijst het zich vanzelf, zeker als de paden gemarkeerd zijn.

Thuis lees ik graag de aanvullende informatie over de route. Het is leuk om wat van de geschiedenis van een locatie te lezen. De vlotte stijl waarin dat beschreven staat (leuke feitjes, niet te veel details), maakt je nieuwsgierig om het gebied in het echt te gaan zien. Tijdens een wandeling zelf pak ik de app er soms bij om nog even wat terug te lezen. Maar meestal herken je de markante punten die genoemd zijn makkelijk terug en zeggen we "O, ja: daar schreven ze over! Leuk om het nu ook te zien". Dat geldt ook voor de sfeerfoto's: "Ja! Echt een mooi punt om te zien", zeggen we dan tegen elkaar. En verder is het gewoon: lekker om je heen kijken en genieten van de omgeving. Precies wat de website beoogt.

Omdat de routes allemaal zijn voorgelopen, kom je vrijwel zeker geen obstakels tegen. Het kan natuurlijk zijn, dat er nog niet gemaaid is (overgroeide randen met brandnetels!), of dat een overijverige beheerder op een klein stukje een te dikke grindlaag heeft aangebracht (goed om dan samen te zijn). Klaphekken zijn vooral niet prettig als er een grendel op zit (precies aan de verkeerde kant) en geen koord om het hek open te trekken. Daar valt voor menig beheerder wel wat te verbeteren. Verder hebben we soms een duo-paraplu bij ons: die past in de lengte mooi over de rolstoel en houdt je je als rolstoelwandelaar beschut tegen een zomerse bui. Aanrader.

Na een wandeling gaan we soms een kop koffie of thee drinken bij een restaurant of bezoekerscentrum dat in de route genoemd staat. Heel prettig om dan te weten dat bijvoorbeeld het sanitair goed is; ook daarin zie je het belang van het voorlopen van de routes terug. Ook in de ervaringsverhalen over praktische toegankelijkheid van musea zie je dat terug. Want dat ergens een museum is, kun je op internet vinden. Of het goed toegankelijk is: dat lees je op rolstoelwandeling.nl.

De website is een heel bijzonder initiatief en het is een vondst dat wandelingen van andere sites bij elkaar gezet zijn. Ik ben benieuwd of er meer "eigen routes" gaan komen. Al valt er ook nu nog meer dan genoeg te ontdekken. Het kan dus wèl!

André

De plank misslaan

Helaas komen we ook regelmatig routes tegen die volgens de beheerorganisatie toegankelijk zijn, maar waar wij toch een andere mening over hebben.

Onbegaanbare paden, onveilige wegen, ontoegankelijke hekken en doorgangen, hele smalle paden en hulpmiddelen in gebruik als kruiwagen.

Het is een greep uit de vele situaties die we tegenkwamen op routes die rolstoelvriendelijk genoemd werden.

Plassen in de gangkast

Het is ons al vaker opgevallen, maar in dit magazine willen we het ook benoemen: rolstoeltoegankelijke toiletten en het alternatieve gebruik daarvan. Op veel wandelingen is er een eetgelegenheid langs de route te vinden. Waar mogelijk proberen we deze altijd zelf te bezoeken en te kijken of het restaurant ook rolstoeltoegankelijk is én of er een toegankelijk toilet aanwezig is. Enkele keren per kwartaal komen we toegankelijke toiletten tegen die dienst doen als berging, schoonmaakhok of meubelopslag of waarbij de plaatsing van divers meubilair ervoor zorgt dat het toilet niet meer goed bereikbaar is vanuit een rolstoel. Wanneer dat het geval is nemen we de eetgelegenheid in de regel niet op bij de route. We zetten deze bijzondere situaties niet altijd op de foto, maar een paar voorbeelden willen we wel graag laten zien.

De meest bijzondere situatie die we hebben meegemaakt was bij een restaurant waar zelfs de bediening niet wist dat er een toegankelijk toilet aanwezig was! Terwijl we achter de bediening aanliepen om het toilet te bekijken op toegankelijkheid, kwam men er dankzij een bordje achter toch over een toegankelijk toilet te beschikken. Enthousiast werd de deur geopend en een grote stapel tafels en stoelen stond van voor tot achter en tot aan het plafond opgestapeld. Voor ons direct aanleiding om een restaurant niet op de website te noemen: wanneer wij dit bij toeval tegenkomen kan iedereen dat overkomen en dan zou je zomaar een probleem kunnen hebben wanneer je naar het toilet moet.

Een soortgelijke situatie kwamen we tegen bij een strandtentje. In het toegankelijke toilet stonden twee fietsen en wat spullen van het terras. De toiletpot was best bereikbaar, maar beslist niet met een rolstoel! Tegenwoordig vergelijken wij het in onze uitleg met plassen in de gangkast; wanneer je ergens naar het

toilet gaat is het bij een gewoon toilet toch ook niet gebruikelijk dat je naast de dweilemmen, stofzuiger en kinderstoeltjes gaat plassen? Bij een toegankelijk toilet vinden we dat dan ook gek en bovendien staan al die spullen ook enorm in de weg wanneer je van een rolstoel of rollator afhankelijk bent.

Volgens het Bouwbesluit heeft een toegankelijk toilet een vloeroppervlakte van ten minste 1,65 m x 2,2 m. In het bouwbesluit staat deze ruimte omschreven als een integraal toegankelijke toiletruimte. Oftewel: een toiletruimte die voor iedereen toegankelijk is. Ook in de NEN 9120 staat een heleboel informatie over toegankelijkheid, waaronder de inrichting van een integraal toegankelijke toiletruimte.

Dan is er nog een andere uitdaging: is het toegankelijke toilet eigenlijk wel bereikbaar? Bij een restaurant bij een van onze wandelroutes bleek dat een gemiddelde rolstoel vrijwel onmogelijk door de gang naar het toilet paste, de gang was te smal! Ook in dat geval nemen we een restaurant niet op bij de route.

Toch zijn er ook locaties waar het heel goed gaat. Onder andere de gemeente Schouwen-Duiveland en de gemeente Veere hebben verschillende openbare toegankelijke toiletten die ook met een rolstoel goed toegankelijk zijn. Daarnaast heeft het project 'When Nature Calls' (een samenwerking tussen Natuurmonumenten en het MDL Fonds) ook al diverse openbare natuurtoiletten geplaatst, welke ook met een rolstoel toegankelijk zijn. Hoewel een veiligheidskoord in deze openbare toiletten ontbreekt omdat er geen toezicht is, zijn openbare toegankelijke toiletten een goede zaak.

Wandelervaringen: persoonlijke toppers

Door André

De wandelingen die mijn vrouw (in rolstoel met proviand) en ik (met verrekijker) dankzij Rolstoelwandeling.nl gemaakt hebben, hebben ons regelmatig bij mooie kijkpunten gebracht.

Je staat dan als het ware in de foto's waarmee op de site al een indruk gegeven wordt. Nog mooier om het zelf te zien natuurlijk!

Ik denk bijvoorbeeld aan de wandeling bij het Leikeven (De Moer, Brabant): goed begaanbare paden, een klaphek met goede handgreep en je wordt beloond met een weids uitzicht op het ven. Voor de waaghalzen: pak het vlonderpad mee. Geniet op een zonnige dag met stapelwolken van de weerspiegeling in het water.

Een makkelijke route die een mooi beeld van het omliggende beukenbos geeft, is die door de Leuvenumse bossen (Ermelo). Je volgt een stukje van de Leuvenumse beek, die er doorheen kronkelt. In het voorjaar extra mooi met de lichtval door het ontlukende beukengroen. In de late herfst met een okergeel kleurenpalet. Om vaker te doen dus.

Verrassend vonden we de Rhoonse Grienden (Poortugaal). Een klein gebiedje met wilgenhout, rietkragen en waterpartijen. Langs de paden allerlei soorten weegbree, smeerwortel, fluitenkruid (in mei) en af en toe een bankje voor de niet-rolstoeler. Kijk om je heen en luister intussen naar de vogels: ook zonder vogelapp op je telefoon zul je de kleine karekiet wel herkennen!

Kasteel Hackfort in Vorden.

Het familiepad in het Drents-Friese Wold.

In Appelscha zijn we de Bosbergtoren opgegaan. Wel even heuvel-op om bij de toren mèt lift te komen (met elektrische rolstoel geen punt; ook met begeleider erbij goed te doen). Bovenop de traverse heb je boven de boomtoppen uit een geweldig panorama! Leuke combinatie met het familiepad bij het Buitencentrum Drents-Friese Wold: dat kun je dan van bovenaf zien liggen.

Landgoed Hackfort (Vorden) is ook een aanrader. De wandelroute van de site gaat om het buitenverblijf heen. Wij zijn van de route afgeweken en hebben de landschapswandeling gemaakt, die bij droog weer en gemaaid grasland goed te doen was. Je komt langs houtwallen en doorkruist dan een goed begaanbaar weiland. Na afloop kun je goed eten in het restaurant! De rivierkreeftjes die je bij de watermolen vindt, worden er overigens niet geserveerd.

Ben je aangewezen op goed aangelegde paden, dan is er ook zeker keuze genoeg! Omdat we vrij goed uit de voeten kunnen (met een elektrische rolstoel) gaan we nogal eens “van het padje af” en pakken wat extra stukken bos of landschap mee. Voor ons was daarom de betonpad-wandeling bij Spier niet uitdagend genoeg, al is het bos wel mooi. En om damherten te zien, moet je zeker de Amsterdamse Waterleidingduinen (Vogelenzang) ingaan, al gaat de route voor een belangrijk deel over een klinkerweg. Trouwens: kleinschalig als ze zijn, kunnen ook cultuurlanderijen zoals landgoed Oostbroek (De Bilt) je verrassen – en misschien zie je een ijsvogel.

Bedenk vooral: als je goed kijkt, heb je altijd wat te zien!

Poortugaal – De Rhoonse Grienden

De Rhoonse Grienden liggen aan de Oude Maas, in dit gebied staan veel wilgen. De wilgen houden het gebied ook in stand omdat hun wortels de grond vasthouden, ook als het gebied onder water staat.

De route gaat over halfverharde paden en bruggetjes en gaat tussen de rijen wilgen door, langs het water. Vanaf de bruggetjes zijn de watergangen goed te zien en het is ook interessant om het waterpeil in de gaten te houden, het waterpeil kan hier ruim een meter verschillen tussen eb en vloed.

Vanaf de parkeerplaats ga je via een helling de dijk af het gebied in. De route staat redelijk goed aangegeven met een rolstoel symbool, maar op het stuk waar de route ligt zijn eigenlijk alle paden toegankelijk. Qua looprichting maakt het ook eigenlijk niet uit, wij hebben de route op een manier gelopen waarop zo veel mogelijk van het gebied te zien is.

Bij nat weer en bij (spring)vloed kan het zo zijn dat delen van het pad minder goed begaanbaar zijn of zelfs onder water staan.

<https://www.rolstoelwandeling.nl/poortugaal-de-rhoonse-grienden/>

De Bilt – Parkpad Landgoed Oostbroek

Deze route hebben we twee keer getest; de eerste keer in augustus 2022 en opnieuw in februari 2025.

Op de plek van een Benedictijner klooster werd in 1887 werd het huidige landhuis gebouwd, nadat er al meermaals gebouwd en gesloopt was op deze locatie. Het parkbos op het landgoed is toen ook aangelegd. Het parkpad is aangegeven met de rode routemarkeringen. Het pad slingert door de tuin en het parkbos, met hier en daar uitzichten over de weilanden naast het parkbos. Ondanks dat het landgoed naast de snelweg ligt, is het een oase van rust.

Delen van het pad gaan over metalen vlonders. Vanaf de vlonders heb je een mooi zicht over de begroeiing en over het water. Deze vlonders hebben geen opstaande rand aan de zijkant en door de werking van het metaal kan het gebeuren dat er iets ruimte zit tussen de plaat van de brug en de grond van het pad. Wij adviseren voorzichtig over de vlonders heen te gaan en te genieten van de omgeving. Ook kan het fijn zijn om een begeleider mee te nemen.

<https://rolstoelwandeling.nl/de-bilt-parkpad-landgoed-oostbroek/>

Hoe vinden we routes?

Voordat we een route op onze website opnemen begint het met een stuk vooronderzoek naar gebieden en mogelijke routes. Als voorbeeld nemen we de omgeving van Den Haag.

We hadden moeite met het vinden van informatie over rolstoeltoegankelijke wandelpaden in Den Haag en de omgeving. Na een zoektocht op internet kwamen we na het bezoeken van veel verschillende websites op een site die in twee zinnen de rolstoeltoegankelijkheid van landgoed Clingendael uiteenzette: “Even ontsnappen aan de drukte van de stad op landgoed Clingendael. De rolstoelvriendelijke routes zijn niet helemaal vlak, dus begeleiding is prettig.”

Geen routekaart, geen verdere informatie, slechts één zin op internet waaruit bleek dat er een rolstoelvriendelijke route in het gebied kon liggen. Via Streetview en foto's van het landgoed en de omgeving kregen we het idee dat het park inderdaad wel eens toegankelijk kon zijn. Met deze gegevens konden we verder en planden we een bezoek aan Landgoed Clingendael in.

Aangekomen bij het landgoed is het even zoeken naar de beste ingang, de parkeermogelijkheden en een goed startpunt van de route. Gelukkig was de start snel gemaakt en konden we parkeren bij de ingang. De route volgen we op de telefoon met een app en met een los gps apparaat. Wanneer we een bestaande route volgen bekijken we of deze overeenkomt met de route die wij toegankelijk vinden. Bij Landgoed Clingendael was er niet direct een route bekend en zijn we onze eigen route gaan maken, aan de hand van verschillende informatieborden en interessante locaties in het

Routes op Landgoed Clingendael: de rode route is wat we allemaal gelopen hebben, de gele en blauwe routes hebben we opgenomen op de website.

park. Uiteindelijk hebben we ruim zeven kilometer gewandeld en hielden we een route van 2 en een route van 3,1 kilometer over in het gebied, routes die deels overlappen. Zo hebben we twee routes weten te plaatsen die ook nog langs interessante locaties komen.

Tijdens het testen of uitzetten van een route maken we ook veel foto's. Belangrijke locaties, obstakels en herkenningspunten zetten we op de foto. Is er een restaurant op de route en is het geopend, dan kijken we ook of er een rolstoeltoegankelijk toilet aanwezig is.

Bij thuiskomt begint het uitzoeken van alle foto's. Op een route maken we al snel honderd foto's en na het maken van een eerste selectie bewerken we alle foto's. Soms kan een obstakel in de schaduw bijvoorbeeld moeilijk zichtbaar en een lichtgekleurd wandelpad is in een donker bos al snel overbelicht waardoor de structuur van een pad minder goed zichtbaar is, dan passen we de belichting aan. Kentekens en gezichten maken we onherkenbaar en verder proberen we alle foto's zo veel mogelijk in kleur en stijl op elkaar aan te laten sluiten.

Naast het bewerken van de foto's doen we ook onderzoek naar de bijzonderheden van een wandelroute. Soms duiken we daarvoor de krantenarchieven in, op zoek naar bijzondere weetjes. Op andere momenten is Wikipedia een handige bron en pluizen we vanuit Wikipedia de ander bronnen door op zoek naar bijzonderheden.

De algemene routeinformatie verwerken we in de icoontjes bovenaan iedere pagina, waarna we een algemeen verhaal over de route schrijven en meer vertellen over de bijzonderheden die je langs de route tegenkomt.

Nadat de pagina af is maken we een samenvatting voor op onze “socials” Facebook, LinkedIn en Instagram, waar we binnen 2000 tekens iets over de route vertellen. Op deze manier publiceren we iedere zaterdag een wandelroute, revisit of andere locatie!

De afgelopen jaren hebben we verspreid over heel Nederland routes getest. In de kaart hiernaast hebben we een overzicht van alle routes (groen), musea (blauw) en toegankelijke speeltuinen (geel) gemaakt op het moment van uitbrengen van ons magazine.

Een gedetailleerde, actuele kaart waarop de routes aan te klikken zijn is te vinden op onze website <https://rolstoelwandeling.nl/routes/> en via de QR-code op de kaart hiernaast.

Overzicht routes

Appelscha – Bosbergpad

Deze route gaat door een deel van het Drents-Friese Wold bij Appelscha. Op het parkeerterrein aan het begin van de route zijn enkele invalidenparkeerplaatsen, mochten deze vol zijn dan zijn er aan de Bosberg ook nog twee invalidenparkeerplaatsen direct aan de route. De route is geheel verhard en neemt je onder andere mee langs de Bosbergtoren. Dit uitkijkpunt is rolstoeltoegankelijk doordat er een aangepaste toegangsdeur en een lift aanwezig zijn. Helaas is een toegangskaartje voor de rolstoelenentree momenteel niet online verkrijgbaar. Bij het toerisme-informatiepunt aan de start van de route is dit kaartje wel verkrijgbaar. De toegang tot de toren is €2,50 en het uitzicht is prachtig. De route gaat door een iets glooiend landschap en zeker bij de helling naar de Bosbergtoren is een begeleider aan te raden.

De Bosbergtoren staat op een heuvel. Volgens een oud verhaal was deze heuvel ooit een grote eikenboom. Toen in 2016 de oude uitkijktoren werd vervangen werd er onderzoek gedaan en bleek dat de twee eiken die naast de toren groeien één boom zijn! Deze enorme eik stond ooit op een zandvlakte en doordat al het zand tegen de

boom aan kwam te liggen moest de boom steeds hoger groeien om boven al dat zand uit te komen. Rond 1800 verdween de eik helemaal onder het zand, maar toch overleefde hij het, tegenwoordig steken er twee takken boven het zand uit, maar de boom is waarschijnlijk 30 meter hoog geweest. De Bosbergtoren is 33 meter hoog en bovenop zijn glazen platforms waardoor je ook recht naar beneden kunt kijken, als je geen hoogtevrees hebt.

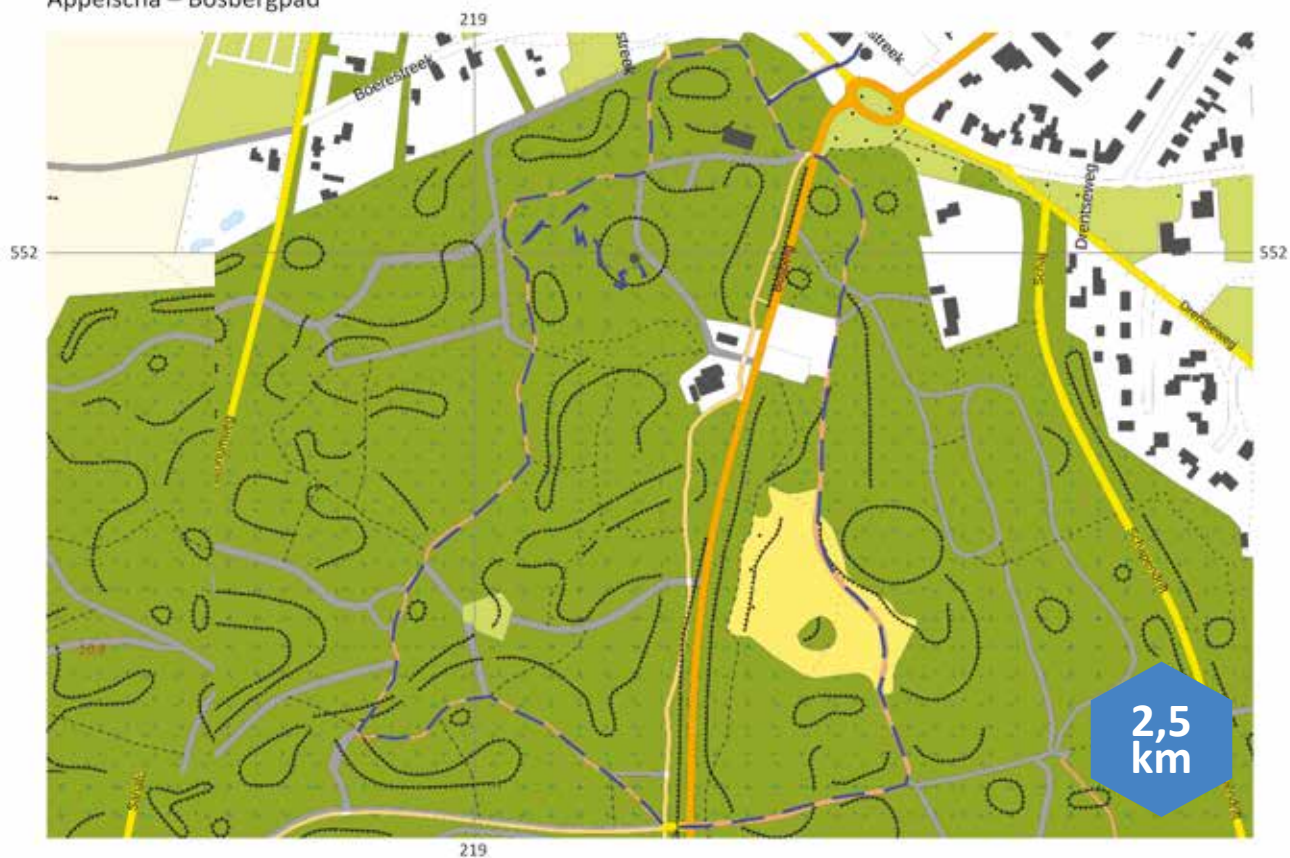
Volgens de website van Staatsbosbeheer mogen honden loslopen in dit gebied en staan er bordjes bij de ingang waarop dit aangegeven staat. Deze bordjes hebben wij niet gevonden. Daarom hebben we zowel het icoontje voor honden losloopgebied als voor honden aan de lijn bij deze route gekozen.

Toegang tot de Bosbergtoren kost €2,50, Let op dat de rolstoeldeur alleen geopend kan worden met het ticket dat je koopt bij het toerisme informatiepunt aan het begin van de route!

Via deze link: <https://rolstoelwandeling.nl/appelscha-bosbergpad/> of de QR-code hiernaast kom je op onze webpagina met informatie en foto's van de route. Hier zijn ook de links naar de beheerorganisatie en naar de website van de Bosbergtoren te vinden.

Appelscha – Bosbergpad

Ermelo – Familiepad Leuvenumse bossen

Deze route door de Leuvenumse bossen hebben we twee keer gelopen. De eerste keer liepen we de route in oktober 2022 in de stromende regen; in april 2025 hebben we de route op een zonnige dag getest.

Tussen Ermelo en Elspeet ligt het Leuvenumse Bos. Dwars door dit bos loopt de Leuvenumse Beek. Deze beek is 17 kilometer lang en loopt van het Uddelmeer naar het Veluwemeer. Dankzij dit water zijn er ook enorm veel verschillende dieren te vinden in de Leuvenumse Bossen. Zowel kleine dieren, zoals de ijsvogel en eekhoorntjes als grote dieren, zoals herten en wilde zwijnen.

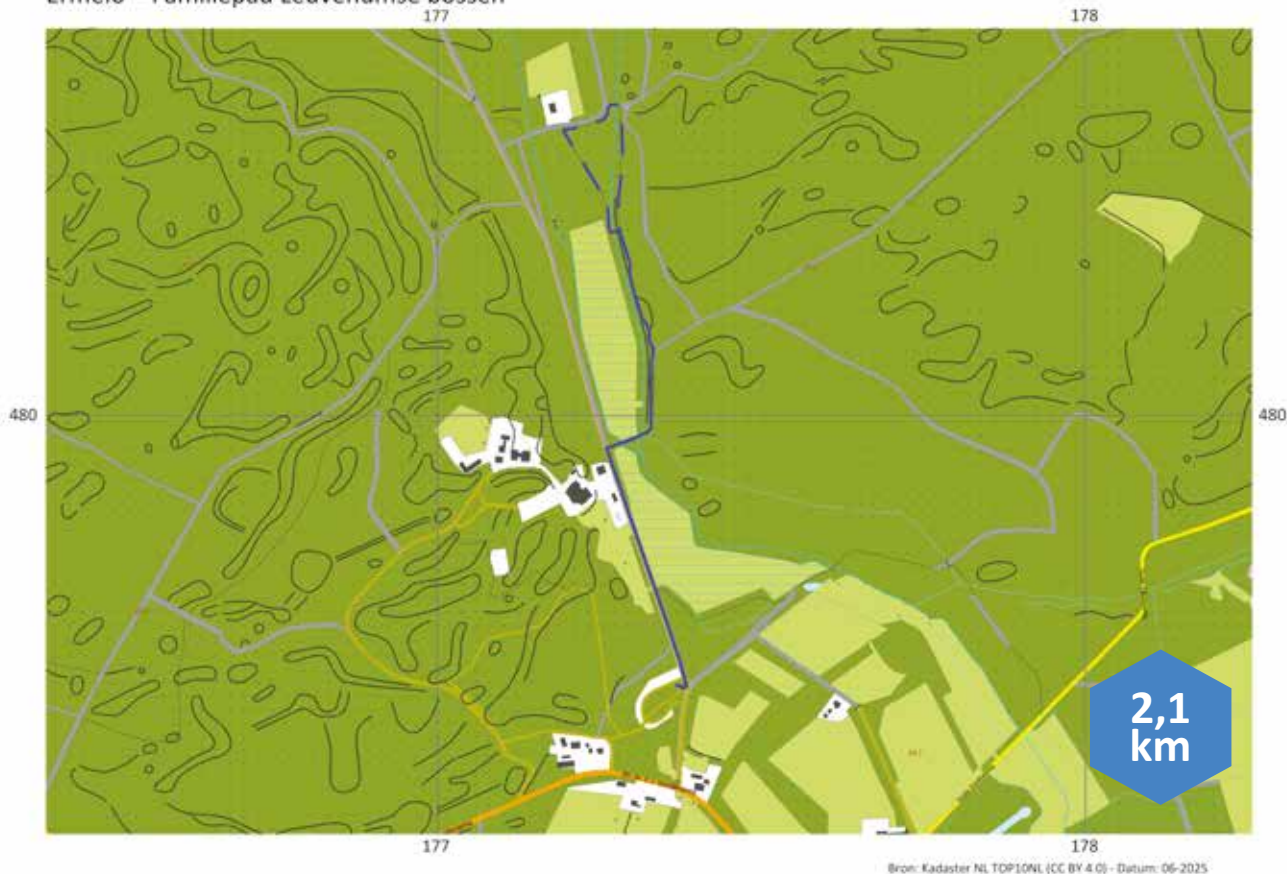
De route start op het parkeerterrein. Hier zijn twee gehandicaptenparkeerplaatsen aanwezig. Het parkeerterrein is halfverhard, met hier en daar wat losliggend grind. Vanaf het parkeerterrein ga je via het klaphek naast het wildrooster het fietspad op richting het bos. Dit klaphek is wat ons betreft het grootste

obstakel op de route. De hendel om het hek open te doen zit, als je vanaf de parkeerplaats komt, aan de achterkant van het hek. Door over de bovenkant van het hek heen te grijpen kan het hek open gemaakt worden. Gelukkig draait het hek soepel.

Verderop ga je vanaf het fietspad rechtsaf richting de Leuvenumse Beek. Via drie bruggen slinger je het water over. De bruggetjes hebben aan één zijde een leuning en aan de andere zijde een opstaande rand. Voorbij de bruggetjes staat een bankje met opstelruimte voor een rolstoel. Het pad is halfverhard en ondanks de droge periode goed begaanbaar. Wel zijn er twee stukken waarbij helaas wat mul zand over het pad ligt: tussen het fietspad en de bruggetjes is het pad zanderig en verderop is bij de bredere brug het pad ook zanderig. Vanwege het klaphek en de twee zanderige stukken raden we aan een begeleider mee te nemen. Verder zijn er geen obstakels op de route en is het een prima route voor een mooie boswandeling.

Het Leuvenumse bos ligt op de Veluwe, een gebied met veel keileem en dekzand. Doordat deze ondergrond water niet goed kan doorlaten zijn er hier beken ontstaan. Het stromende water heeft de grond uitgesleten en zo

ontstaan laaglandbeken. De Leuvenumse Beek is zo'n laaglandbeek. Delen van kronkelende beek zijn ooit recht gegraven om zo de watermolens die langs de beek stonden beter van water te voorzien. Tegenwoordig heeft men de beek haar oorspronkelijke kronkelende verloop teruggegeven. Door het kronkelen en slingeren stroomt het water ook langzamer, daardoor kan de natuur rond de beek het water ook beter opnemen. In droge periodes kan de beek soms helemaal droogvallen, terwijl na een periode met veel regen de beek lijkt te veranderen in een soort rivier.

Het Leuvenumse Bos zelf is bijna 900 hectare groot. Eerst was dit een uitgestrekt stuifzandgebied. In de 19de eeuw is er een bos aangeplant om te zorgen dat het stuifzandgebied niet kon uitbreiden. De oudste bomen in het bos zijn dennen. Sommige van deze bomen zijn misschien wel 200 jaar oud! In het begin van de 20ste eeuw heeft Natuurmonumenten het bos aangekocht om massale bomenkap te voorkomen.

De route kruist de Leuvenumse Beek meermaals en loopt een flink stuk langs de beek. Via stevige houten bruggetjes kom je aan de overkant. De paden zijn goed onderhouden en stevig, ook bij slechter weer.

Via deze link: <https://rolstoelwandeling.nl/ermelo-familiepad-leuvenumse-bossen/> of de QR-code hieronder kom je op onze webpagina met informatie en foto's van de route. Hier is ook de link naar de beheerorganisatie van de route te vinden.

Vogelenzang – Belevingsroute Amsterdamse Waterleidingduinen

In de 19e eeuw is er in Amsterdam een grote behoefte aan drinkwater. De Versch-Water Sociëteit is in die tijd de belangrijkste leverancier van drinkwater. Per boot wordt drinkwater vanuit de Vecht naar Amsterdam gebracht. Een nogal omslachtige manier als je er vanuit het heden tegenaan kijkt.

In 1845 bedenkt ingenieur Christaan Vaillant om Amsterdam via een waterleiding te gaan voorzien van drinkwater uit de duinen, duinwater. Hij vindt een medestander in Jacob van Lennep, een invloedrijke schrijver en rijksadvocaat. Deze gaat op zoek naar een financiering voor het plan en in 1851 wordt de Amsterdamse Duinwater Maatschappij opgericht met hulp van geldschietters uit Engeland. Op 11 november heeft kroonprins Willem de eer om bij de Oranjekom de eerste spade in de grond te steken en ongeveer twee jaar later wordt de eerste emmer duinwater verkocht

bij de Haarlemmerpoort. En de prijs? Eén emmer water kost één cent.

Het is wel een route waar een enkel obstakel te vinden is. Bij de hoofdingangen bevinden zich wildroosters en een hek om de dieren binnen het gebied te houden. Over de roosters is een extra rooster aangebracht voor makkelijke doorgang naar het gebied. Het zandpad kan soms wat plekken met modder bevatten en er zijn op dit pad twee kruisingen met het ruiterpad. Ook hier kan wat losser zand op het pad liggen. Verder is het zandpad wel een goede stevige ondergrond. Daarnaast is het natuurlijk een duingebied, dus er zijn een paar duinen op de route.

De belevingsroute neemt je mee door het bosrijke deel van de Amsterdamse Waterleidingduinen. Over een zandpad tussen de bomen door, maar ook over een verharde weg langs de duinen. En blijf goed kijken, want er lopen hier ook damherten rond die rustig in de buurt van het wandelpad komen! Een ander interessant punt langs de route is het bezoekerscentrum. Ondanks dat het bezoekerscentrum in een voormalig pompstation is gevestigd, is het gelukt om het gebouw redelijk rolstoeltoegankelijk te krijgen. Ga hier ook zeker kijken,

Vogelenzang – Belevingsroute Amsterdamse Waterleidingduinen

want de grote pompen zijn er nog te vinden, samen met informatie over het gebied en de dieren die in het gebied leven.

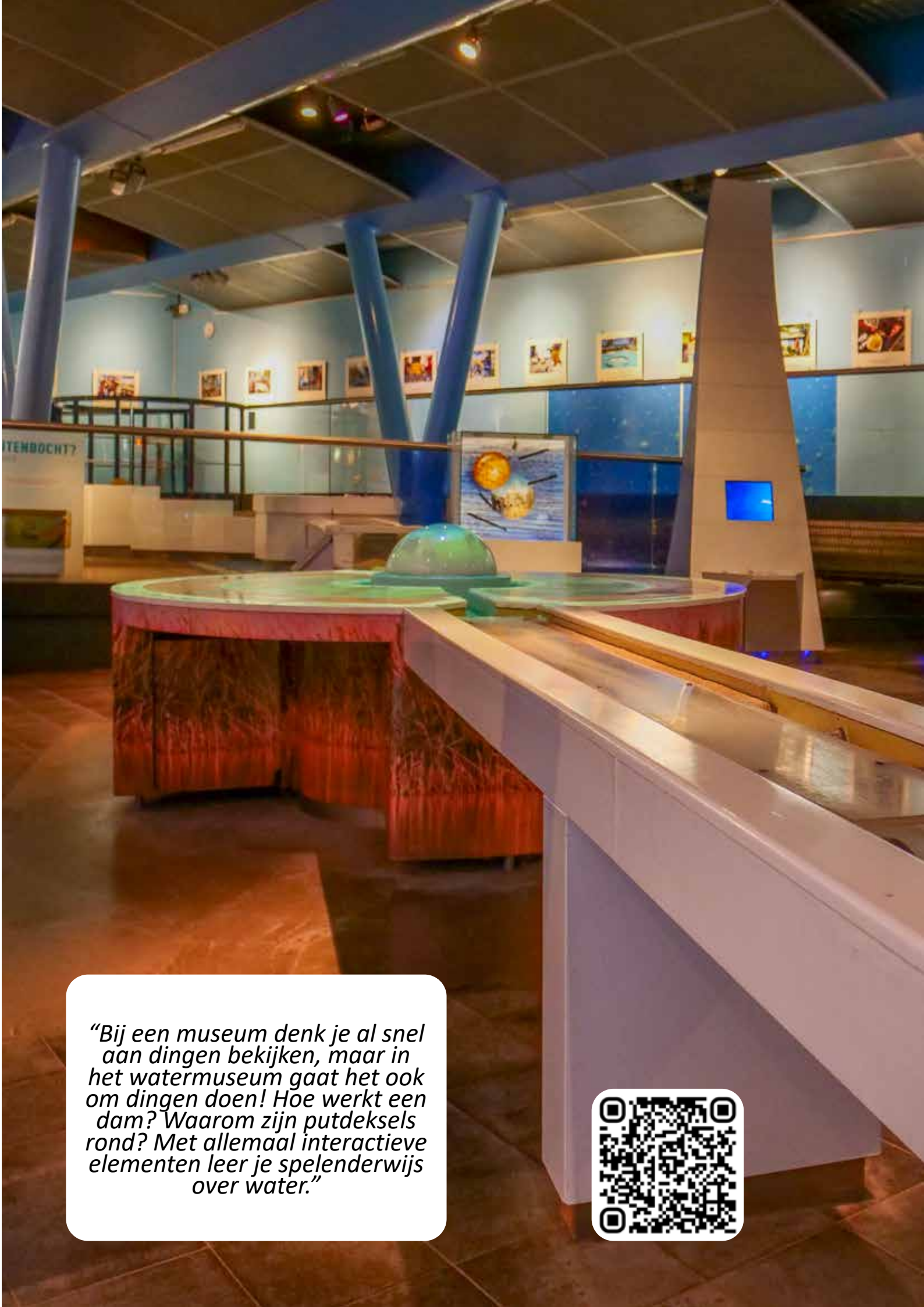
De route heeft twee mogelijke startpunten. De Amsterdamse Waterleidingduinen zijn zelf gestart bij de ingang Oranjekom / Oase. De route komt ook langs de ingang Panneland, dus deze ingang is als alternatief startpunt te gebruiken. Bij beide ingangen is een parkeerplaats aanwezig.

Wij hebben zelf deze route gelopen in begin september 2022. Terwijl we aan het rondkijken waren bij het bezoekerscentrum raakten we aan de praat met een van de medewerkers. Zij heeft ons verteld over deze mooie route en ons gewezen hoe we de route alvast konden lopen. De route zou namelijk pas enkele weken later officieel in gebruik worden genomen! Wij hebben de route met veel plezier gelopen. In juli 2025 hebben we de route opnieuw bezocht.

Via deze link: <https://rolstoelwandeling.nl/belevingsroute-amsterdamse-waterleidingduinen/> of de QR-code hiernaast kom je op onze webpagina met informatie en foto's van de route. Hier is ook de link naar de beheerorganisatie van de route te vinden.

“Bij een museum denk je al snel aan dingen bekijken, maar in het watermuseum gaat het ook om dingen doen! Hoe werkt een dam? Waarom zijn putdeksels rond? Met allemaal interactieve elementen leer je spelenderwijs over water.”

De Cocksdorp – Luchtvaart- en Oorlogsmuseum Texel

In een voormalige hangar van Vliegveld De Vlijt is Luchtvaart- en Oorlogsmuseum Texel te vinden. Toen in 1987 Vliegveld De Vlijt het 50-jarig bestaan vierde met een goed bezochte expositie over de geschiedenis van het vliegveld ontstond het idee voor een echt museum over de luchtvaart op Texel. Dit museum werd het Luchtvaart- en Oorlogsmuseum Texel en op 17 mei 1996 opende het museum de deuren voor het publiek.

Het Luchtvaart- en Oorlogsmuseum Texel is een bijzonder museum. Texel heeft een bijzondere band met de geschiedenis van de Nederlandse luchtvaart. Op 21 augustus 1917 opende de Marine Luchtvaart Dienst aan de zuidkant van Texel marinevliegkamp De Mok en in 1937 werd Vliegveld De Vlijt in gebruik genomen. Toen in 1940 de Duitsers Nederland aanvielen werden de beide vliegvelden op Texel gebombardeerd en ingenomen. Het museum gaat dan ook niet alleen over de luchtvaart, ook de verhalen uit de oorlog hebben een plaats in de collectie.

De toegankelijkheid van het museum is zeer goed. Op het parkeerterrein zijn gehandicaptenparkeerplaatsen. In het museum zelf is er een audiotour waarbij je op veel plaatsen in het museum extra uitleg krijgt. De punten die je met de audiotour kunt scannen zijn goed bereikbaar met een rolstoel. Ook is er een toegankelijk toilet aanwezig en zelfs de bunker is goed toegankelijk (met een gids) dankzij de vlonderpaden. Het museum heeft drie hoofdthema's: luchtvaart, de Tweede Wereldoorlog en de Georgische opstand.

Het museum begint met een gedeelte over de Tweede Wereldoorlog. Veel verschillende voorwerpen vertellen het verhaal van de oorlog op Texel. Een deel van deze voorwerpen ligt in vitrines die in een grote tafel zijn verwerkt. Boven deze tafel hangen foto's uit die tijd, ze geven een beeld bij de verhalen die ook in de audiotour te horen zijn. Achterin deze ruimte zijn modellen van de verschillende soorten bunkers te zien die tijdens de Tweede Wereldoorlog door de Duitsers zijn gebouwd. Het interactieve informatiedisplay is vanuit de rolstoel goed te bedienen.

Na het gedeelte over de oorlog kom je in een hangar waar verschillende vliegtuigen en modellen van vliegtuigen te vinden zijn. Daarbij zijn er twee maquettes die een

beeld geven van de Texelse vliegvelden in 1939 en is er een maquette van Schiphol in 1939.

Het derde deel van het museum is de bunker aan de overzijde van de weg. Op enkele dagen in de week is deze bunker onder begeleiding van een gids te bezoeken. Voordat je naar de bunker gaat krijg je een bijzondere audiotour mee. Een 3D audiotour! Op verschillende plekken binnen de bunker hoor je verschillende verhalen, afhankelijk van je plek in de ruimtes. Deze audiotour is bedoeld voor volwassenen en de minimumleeftijd voor deelname is 13 jaar. De bunker is door middel van een goed vlonderpad volledig toegankelijk gemaakt. De gids geeft vooraf een goede instructie waarna je in de bunker op een bijzondere en zeer indrukwekkende manier kennis maakt met de verhalen van de Georgische mannen die in opstand kwamen tegen de Duitsers. Tijdens de Georgische Opstand kwamen Georgische soldaten (door de bevolking Russen genoemd) die gedwongen waren in het Duitse leger te dienen in opstand. Op 5 en 6 april 1945 begon deze opstand toen de Georgiers in de nacht de kelen van de Duitse soldaten doorsneden. Even leek het erop dat Texel bevrijd was, maar de Duitse bezetter bombardeerde Texel en er werd hevig gevochten. Pas op 20 mei 1945 kwamen de Canadezen op Texel aan en werd ook Texel bevrijd, meer dan twee weken nadat de vrede was getekend. De Georgische Opstand is dan ook Europa's laatste slagveld van de Tweede Wereldoorlog.

Via deze link: <http://rolstoelwandeling.nl/de-cocksdorp-luchtvaart-en-oorlogsmuseum-texel/> of de QR-code hiernaast kom je op onze webpagina met informatie en foto's van het museum. Hier zijn ook de openingstijden en de link naar het museum.

Bijzonder is de helikopter van het type “Kolibrie” (NHI H-3). Deze helikopter werd volledig in Nederland ontwikkeld en gebouwd. Er zijn maar 12 helikopters van dit type gebouwd, ze bleken veel brandstof te verbruiken en maakten door de straalmotoren in de rotorbladen veel lawaai. De Kolibrie in het Luchtvaart- en Oorlogsmuseum is onderdeel van de collectie van het Aviodrome.

De eerste modellen in het bos werden in de jaren 50 aangelegd. Dit was nodig voor onderzoek naar grote waterwerken, die in de tijd van de wederopbouw na de oorlog werden aangelegd. De ruimte die nodig was, werd gevonden in een toen nog jong bos in de polder, waar ook genoeg water aanwezig was voor de modellen.

Om te zorgen dat men geen tekort zou krijgen aan ruimte in het bos en omdat een model niet altijd meer nodig was na het afronden van het onderzoek, werden de modelplaatsen regelmatig verbouwd. Een voorbeeld hiervan is de modelplaats waar nu het model Golfbak weer te zien is (de restauratie hiervan is in 2019 voltooid). Op deze plaats zijn in totaal 16 verschillende onderzoeken uitgevoerd en door de restauratie is het mogelijk om twee van de zeven golfmachines weer in werking te stellen en golven te creëren in de Golfbak.

Het tweede gerestaureerde model is het model van de koelwatervijver van de Maasvlakte centrale, waarvan de restauratie in 2022 voltooid is. Op deze plaats werd eerst onderzoek gedaan naar het Brouwershavense

Marknesse – Combinatieroute in Rijksmonument Waterloopbos

Gat en daarna naar het Rak van Scheelhoek bij het Haringvliet, alvorens er twee onderzoeken uitgevoerd werden voor de Maasvlakte centrale. Dankzij de restauratie is het model nu ook deels toegankelijk met een rolstoel.

Op basis van onze wandeling door het gebied hebben we een eigen rolstoelgeschikte wandeling bedacht langs beide gerestaureerde modellen. De wandeling is ongeveer 3 kilometer lang. Je start bij Paviljoen Het ProefLab//. Tot aan het model van de Maasvlakte centrale volg je de paarse pijlen. Bij dit model sla je links af om een stukje de witte pijlen te volgen. Op het

punt waar dan de witte en paarse route weer bij elkaar komen, volg je de paarse route weer, tot je het model Golfbak tegen komt. Vanaf hier volg je de gele pijlen om weer terug bij het startpunt te komen. Het Paviljoen ligt op ongeveer 300 meter van de parkeerplaats. Er zijn plannen om de parkeerplaats betaald te maken. De route loopt grotendeels over verharde paden en is goed toegankelijk voor mensen in een rolstoel of scootmobiel. Het hele gebied is nog in ontwikkeling en Natuurmonumenten werkt aan het toegankelijk maken van meer waterwerken voor rolstoelen.

Via deze link: <https://rolstoelwandeling.nl/combinatieroute-in-rijksmonument-waterloopbos/> of de QR-code hieronder kom je op onze webpagina met informatie en foto's van de route. Hier zijn ook de links naar de beheerorganisatie, naar de website van Paviljoen Het ProefLab// en naar links met artikelen over de restauraties van de diverse modellen.

Ospel – Wandelroute Meerbaansblaakroute

De Groote Peel is een restant van een groot hoogveengebied dat ooit de grens tussen Brabant en Limburg vormde. Het is nu een uitgestrekt natuurgebied van circa 1400 hectare. Het landschap is een afwisseling van veenmoerassen, plassen, heideterreinen en zandruggen.

Bij Buitencentrum De Pelen starten diverse routes, waaronder de Meerbaansblaakroute. Dit is een route met een half verharde ondergrond, waardoor de route goed toegankelijk is met een rolstoel, kinderwagen of scootmobiel. Deze route is aangegeven met gele bewegwijzering en heeft een lengte van 2,4 kilometer.

De route loopt om een stuk water genaamd het Meerbaansblaak heen. Langs de route zijn een aantal interessante punten te vinden. Twee vlonders, een vogelkijkhut en een uitkijktoren, die allemaal rolstoeltoegankelijk zijn. De helling bij de uitkijktoren kan voor sommige mensen wat steil zijn. Voor deze helling kan het handig zijn een begeleider mee te nemen.

Het pad zelf neemt je mee tussen de begroeiing door met langs het pad een grote diversiteit aan bloeiende planten. Deze planten trekken veel insecten aan, wat zorgt voor een levendig geheel. Op verschillende

plekken langs de route is de begroeiing beduidend lager, wat een verrassend doorkijkje in de natuur geeft. Langs het pad staan diverse bankjes en bij het uitkijkpunt is een rolstoelvriendelijke picknicktafel te vinden.

Het is bijzonder om het grote verschil tussen deze route in de zomer of aan het eind van de winter te zien. In de zomer is de route groen en zijn de uitzichten doorkijkjes waarlangs je dieper het gebied inkijkt. In de winter zijn de bomen en struiken kaal en kijk je daardoor gemakkelijk het gebied in, ook op de plaatsen waar zomers geen uitzicht is. Wij vinden deze route in alle jaargetijden aan te raden.

Tijdens ons bezoek in maart 2025 viel ons ook de goede staat van deze route op. Sterker nog: er is een hele nieuwe, toegankelijke vlonder aangelegd. Vanaf deze vlonder heb je een mooi uitzicht vlak over het water. Ook op andere plaatsen is duidelijk aan de toegankelijkheid gedacht, zo is er bij verschillende nieuwe bankjes ook halfverharding naast het bankje aangebracht.

Het Buitencentrum zelf is ook toegankelijk met een rolstoel, kinderwagen of scootmobiel. Hier bevinden zich de toiletten, inclusief een invalidentoilet en een verschoontafel. Daarnaast is er een horecadeel, waar men drinken, broodjes, taart en ijsjes kan kopen en eten. De serre is wel goed toegankelijk, echter om buiten op het terras te kunnen zitten met een rolstoel is het misschien makkelijker om even buitenom het Buitencentrum heen te gaan naar het terras om de drempel van de serre naar buiten te vermijden.

Ospel – Wandelroute Meerbaansblaakroute

Bron: Kadaster NL TOP10NL (CC BY 4.0) - Datum: 06-2025

Via deze link: <https://rolstoelwandeling.nl/ospel-wandelroute-meerbaansblaakroute/> of de QR-code hiernaast kom je op onze webpagina met informatie en foto's van de route. Hier zijn ook de links naar de beheerorganisatie en het Buitencentrum te vinden.

Riel – Schijnvliegveld de Kiek

Vlakbij Tilburg ligt een bijzonder stukje Nederlandse geschiedenis. In Riel ligt namelijk Schijnvliegveld de Kiek, een echt nepvliegveld! Schijnvliegveld de Kiek is goed toegankelijk met een rolstoel. De halfverharde paden leiden je door een bijzonder stuk natuur, of is het een museum? Wij zijn van mening dat deze bijzondere locatie eigenlijk allebei is.

Schijnvliegveld de Kiek werd al snel nadat de Duitsers Nederland waren binnengevallen in de tweede wereldoorlog gebouwd. Ze noemden het Scheinflughafen Kamerun (SF37). In de omgeving werd het schijnvliegveld al snel “De Kiek” genoemd. De bedoeling was dat de geallieerde vliegtuigen dit vliegveld zouden bombarderen, er stonden namelijk geen echte vliegtuigen op dit vliegveld, maar houten nepvliegtuigen! Het echte vliegveld lag bij Gilze-Rijen, ongeveer 8 kilometer verderop. Wanneer de Engelse en Amerikaanse bommenwerpers eraan kwamen gingen op het echte vliegveld de lampen uit en op De Kiek de lampen aan. Er was zelfs een vliegtuig dat op

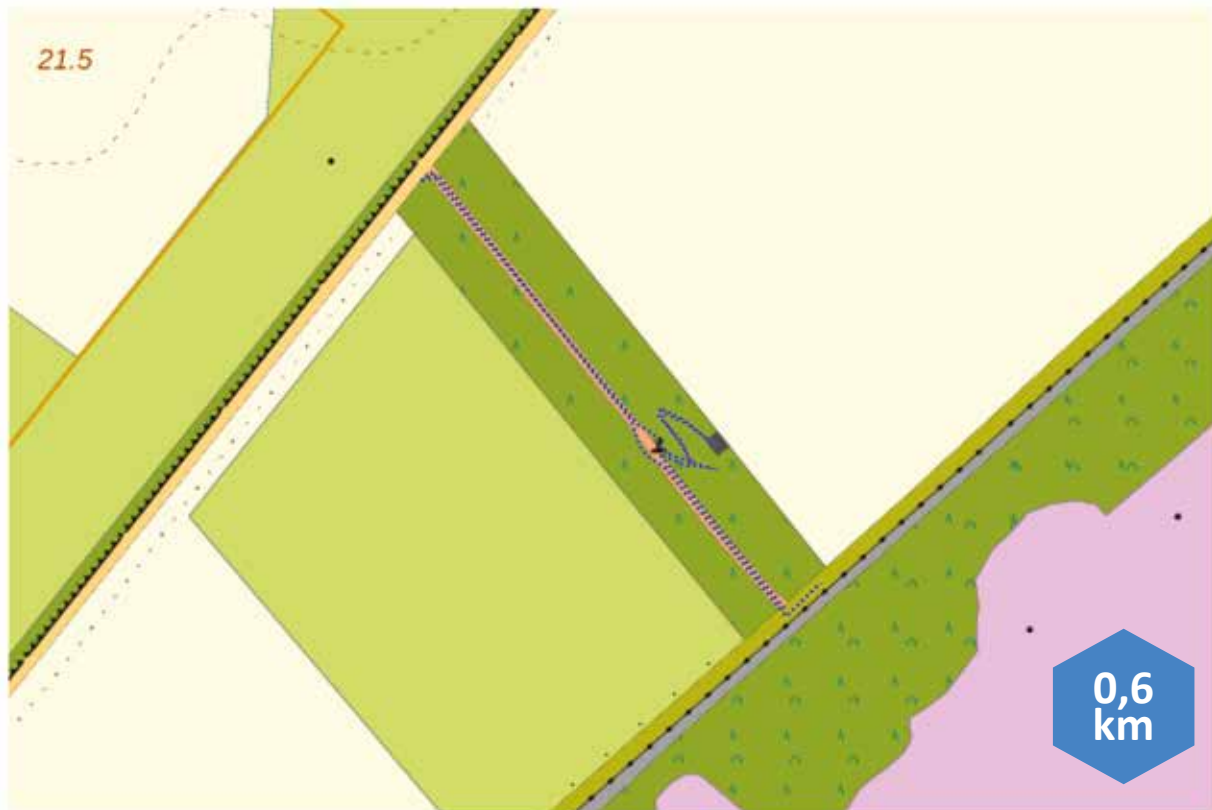
een rails heen en weer kon rijden, zo leek het alsof er een vliegtuig ging opstijgen. Ook was er een plaats waar Duitse vliegtuigen hun bommen konden afwerpen wanneer ze terugvlogen naar hun basis. Deze plaats was met een grote letter N gemarkeerd, de zogenaamde Notabwurfplatz of nood-afwerpplaats. Vanwege deze plaats waren het de Duitsers die uiteindelijk de meeste bommen op dit vliegveld lieten vallen, maar dat was dan ook de bedoeling.

Dankzij het verzet kwamen de geallieerden erachter dat De Kiek een nepvliegveld was. Het Nederlandse verzet wist deze informatie namelijk naar Londen te smokkelen. Ondanks dat bekend was waar het schijnvliegveld lag werden veel bommen toch op dit vliegveld gegooid. Bij deze bombardementen kwamen meerdere mensen om het leven. Schijnvliegveld de Kiek laat aan de hand van verhalen van vroeger en informatieborden zien dat vrijheid niet vanzelfsprekend is.

In het midden van Schijnvliegveld de Kiek staat een Messerschmitt BF109, gemaakt van cortenstaal. Het vliegtuig is op ware grootte gemaakt en geeft een beeld van de vliegtuigen die in de tweede wereldoorlog van hout gemaakt waren. Op 26 oktober 2019 werd dit

Riel – Schijnvliegveld de Kiek

Bron: Kadaster NL TOP10NL (CC BY 4.0) - Datum: 06-2025

bijzondere kunstwerk onthuld, precies 75 jaar na de bevrijding van Alphen, Riel en Goirle. Bijzonder is dat het kunstwerk met een Chinook helicopter naar het schijnvliegveld is gebracht. Op vliegbasis Gilze - Rijen zijn de Chinook helicopters van de Luchtmacht namelijk gestationeerd. Zo is er ook vandaag de dag nog een bijzondere band tussen het schijnvliegveld en vliegbasis Gilze-Rijen.

Tegenwoordig is een groot deel van het schijnvliegveld nog steeds in gebruik als militaire basis. Op de plek waar de start- en landingsbanen lagen worden nu regelmatig explosieven onschadelijk gemaakt door de EOD. De luide knallen van ontploffingen zijn nog steeds regelmatig te horen wanneer je Schijnvliegveld de Kiek bezoekt. Dit is iets om zeker rekening mee te houden wanneer je met een hond een bezoek brengt aan deze bijzondere locatie. Om bovenop de bunker te komen is er een helling aangelegd. Mogelijk is een begeleider prettig bij deze helling.

Via deze link: <https://rolstoelwandeling.nl/riel-schijnvliegveld-de-kiek/> of de QR-code hiernaast kom je op onze webpagina met informatie en foto's van de route. Hier zijn ook de links naar de beheerorganisatie en informatieve filmpjes over het Schijnvliegveld te vinden.

Heeft u naar aanleiding van dit
magazine vragen, opmerkingen,
tips of leuke ervaringen? Neem
dan contact met ons op via
info@rolstoelwandeling.nl